

Investice a jejich zdroje financování v českém zemědělství v dlouhodobé perspektivě

Úvod

Investování je jedním z hlavních předpokladů zvyšování konkurenceschopnosti podniků. Modernizace zemědělských podniků přispívá kromě ekonomických cílů (zefektivnění výroby) též k cílům environmentálním jako je zlepšování životního prostředí a ochrana krajiny. Dále investice do modernizace podniků zlepšují pohodu zvířat i pracovní prostředí. Jsou mimo jiné i jednou z priorit Společné zemědělské politiky EU, která na investice dlouhodobě cílí své dotační tituly. Obdobně je řada dotačních programů využívající národní zdroje pro podporu investic v sektoru zemědělství jako např. podprogram Investice-Zemědělec a Půda v rámci programového portfolia PGRLF, a vybrané národní dotační tituly administrované MZE. Vzhledem k tomu, že investice podniků slouží nejen k prosté obnově, ale také i rozšíření reprodukci, využívají zemědělské podniky k financování investic nejen vlastní, ale i cizí zdroje v podobě úvěrového financování, leasingu a neméně často i vzájemných výpůjček mezi podniky.

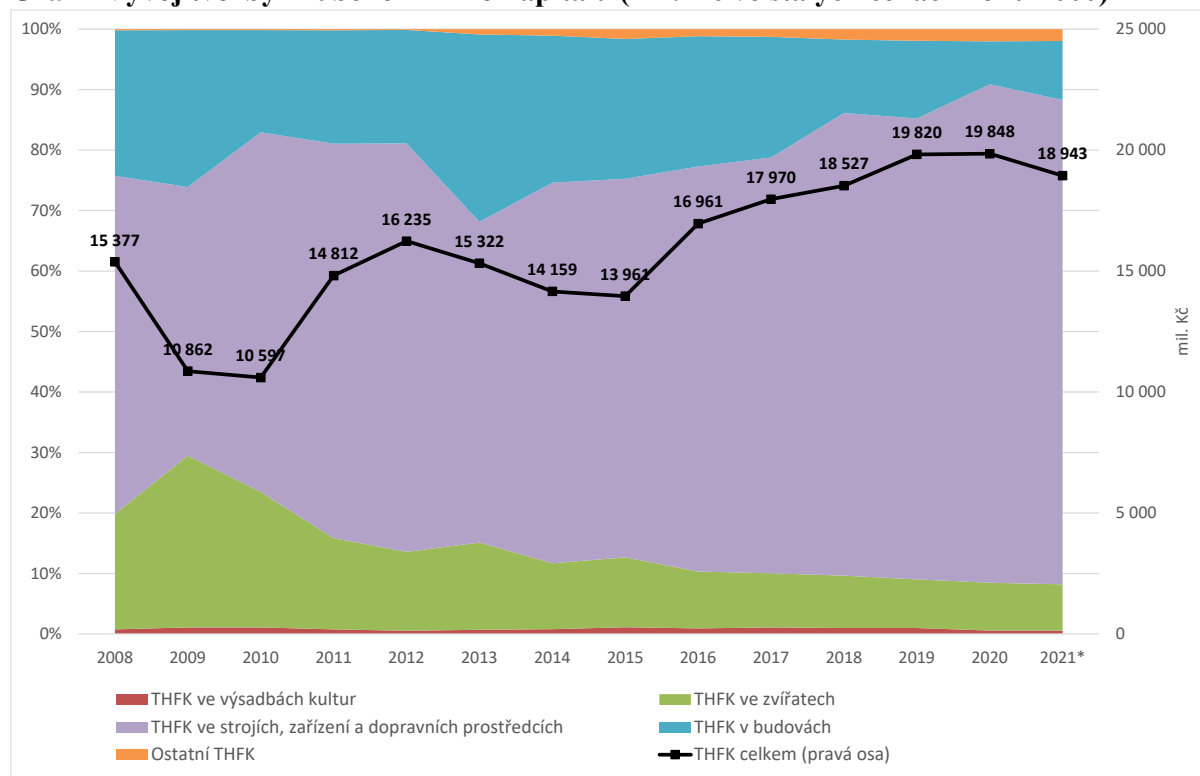
Článek podává základní přehled o vývoji investování a zdrojů financování investic v českém zemědělském sektoru, a to v dlouhodobější perspektivě i s ohledem na aktuální zpomalení, které následuje po dřívější konjunktuře v oblasti zemědělských investic.

Investiční činnost v zemědělství podle Souhrnného zemědělského účtu

Základní přehled o investičních aktivitách v zemědělství poskytuje kapitálový účet Souhrnného zemědělského účtu (ČSÚ). Zde se sleduje tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), která představuje objem investic do pořízení, rekonstrukce, modernizace a nákupů dlouhodobého majetku po odpočtu prodejů, tj. přírůstky mínus úbytky fixních aktiv za příslušné období, ale neobsahuje nevyráběná aktiva, kterými je zemědělské půda, jako základní výrobní prostředek.

Z grafu 1 je patrné, že po ekonomické krizi došlo k poklesu investic zejména v letech 2009 a 2010. Následovalo mírné oživení a po roce 2012 mírná stagnace. Od roku 2015 dochází k opětovnému oživení, kdy se THFK meziročně zvýšila o 9,6 % díky vyšší investiční aktivitě zemědělských podniků a nárůst pokračoval i v následujících letech, i když pomalejším meziročním tempem ve výši 9,2 % až do roku 2019. Za celé sledované období se nejvýrazněji navyšovaly investice do strojů, zařízení a dopravních prostředků (téměř na dvojnásobek z 40% na 80% podíl ze všech investic). Tento intenzivní nárůst kapitálové vybavenosti usnadnil významnou substituci fixního kapitálu za nedostatečnou pracovní sílu v sektoru, která poklesla z celkového počtu 120 700 přepočtených pracovníků v roce 2008 na počet 95 400 v roce 2021. V roce 2021 tak dosahovala THFK ve strojích, zařízení a dopravních prostředcích 16,4 mld. Kč. Naopak objemy investovaných prostředků do budov se postupně a systematicky snížily na necelých 1,9 mld. Kč. U investic do zvířat základního stáda došlo k postupnému poklesu jak absolutní výše investic, tak i relativního podílu na celkových investicích do roku 2015, ale od té doby již nedochází k výrazným změnám a jejich vývoj je tak stabilní. V případě výsadby trvalých kultur je vzhledem k jejich 1% podílu na celkové THFK jejich absolutní výše a relativní podíl poměrně stabilní. Investice do zvířat se v posledních 5 letech pohybují okolo průměrných 1,7 mld. Kč a do výsadby trvalých kultur okolo průměrných 140 mil. Kč.

Graf 1 Vývoj tvorby hrubého fixního kapitálu (mil. Kč ve stálých cenách roku 2000)

Zdroj: ČSÚ (2014 - 2023), vlastní zpracování; *) údaje za rok 2021 jsou semidefinitivní a po korekci dle údajů národních účtů za odvětví 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti

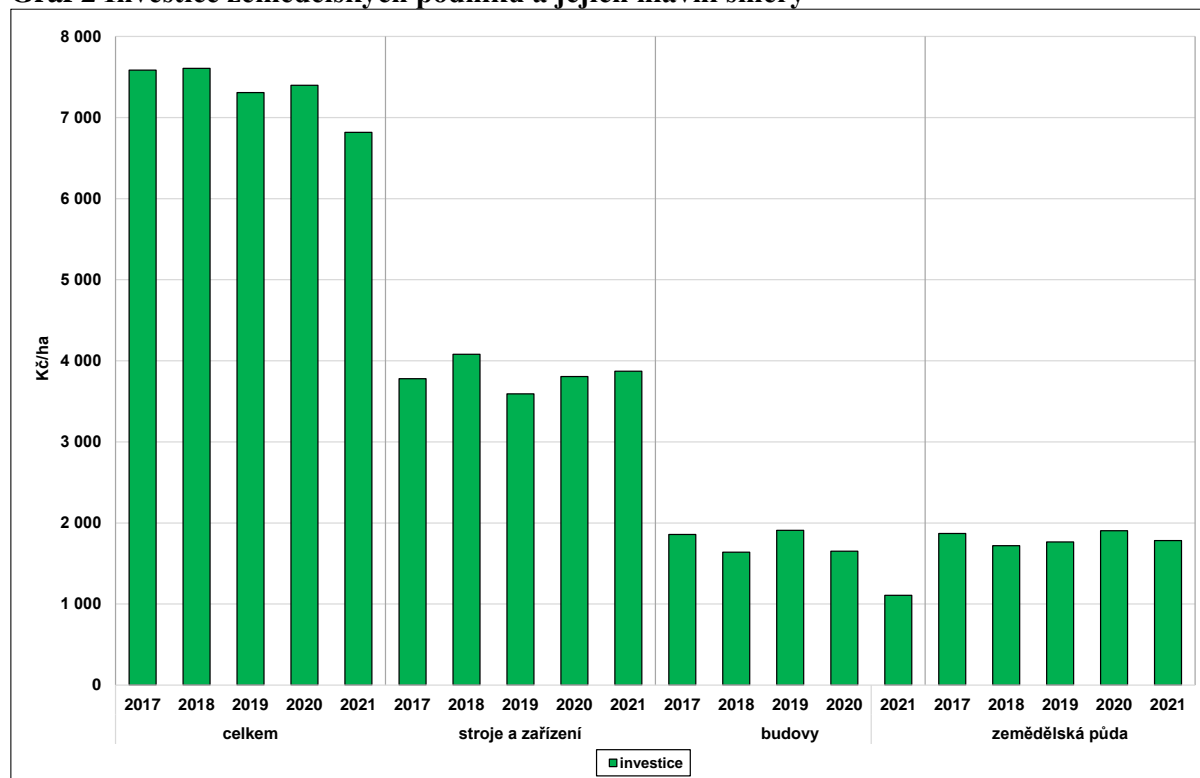
Investiční rozvoj podle dat FADN ČR

Na rozdíl od metodiky Souhrnného zemědělského účtu jsou investice zemědělských podniků v letech 2017-2021 na základě databáze FADN ČR pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tedy navýšení fixních aktiv bez zahrnutí úbytku těchto aktiv. Pro zajištění vyšší přesnosti výsledků v přepočtu na hektar byl soubor FADN ČR očištěn o podniky bez obhospodařované zemědělské půdy (podniky specializované na chov prasat a drůbeže). Vývoj investic podle databáze FADN ČR není plně srovnatelný s ukazateli SZÚ, protože FADN ČR vyjadřuje hodnotu investic v běžných cenách, zatímco SZÚ ve stálých cenách roku 2000. A také v databázi FADN ČR jsou mezi investicemi zahrnuty i výdaje do nakupované zemědělské půdy, která není obsažena v kapitálovém účtu SZÚ vzhledem k tomu, že se jedná o nevyroběné aktivum.

Vývoj investičních výdajů v posledních pěti letech stagnuje a v roce 2021 dochází k výraznějšímu meziročnímu poklesu. Což je způsobeno zejména postupným poklesem investic do budov, které poklesly za poslední tři roky téměř na poloviční úroveň. Naproti tomu investice do strojů a zařízení vykazují víceméně stabilní vývoj. Obdobně je tomu i v případě nákupu zemědělské půdy, kde i přes její každoroční nárůst tržní ceny průměrným ročním tempem 8,4 % investují zemědělské podniky stabilně přibližně 1/4 celkových investičních výdajů do toho základního výrobního prostředku. V důsledku těchto dlouhodobých investic klesá podíl připachtované zemědělské půdy na celkové výměře využívané zemědělské půdy v ČR, a to z hodnoty 83,3 % v roce 2007 na 72,3 % v roce 2020¹.

¹ Výsledky Strukturálního šetření v zemědělství za rok 2007 a 2020.

Graf 2 Investice zemědělských podniků a jejich hlavní směry

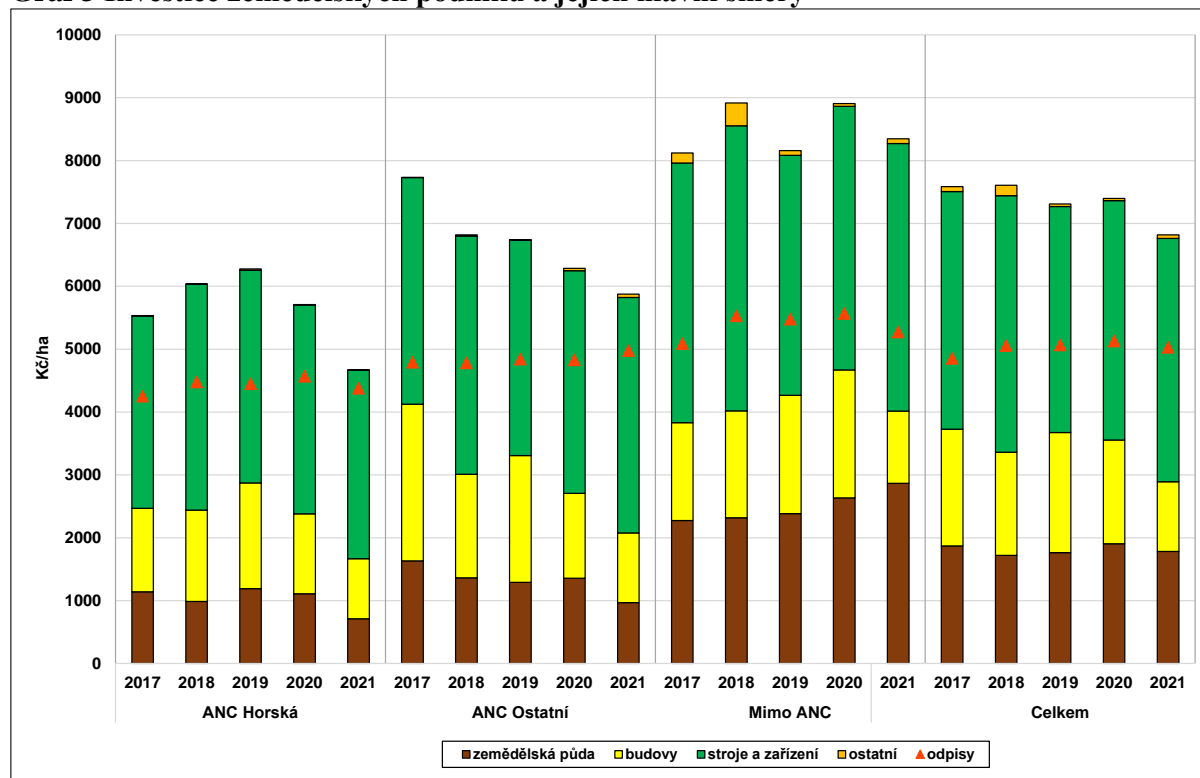
Zdroj: FADN CZ

Objemy investic sledují výzvy podávání návrhů investičních projektů z Programu rozvoje venkova (PRV) 2014-2020 (vyhlašovaná kola v letech 2015-2022), zejména z operace 4.1.1. „Investice do zemědělských podniků“. K 31. 12. 2021 bylo za všechna kola příjmu podáno 17 430 žádostí za 38 mld. Kč, z nichž 7 905 bylo schváleno k podpoře. Z těchto žádostí bylo k 31. 12. 2021 uzavřeno 7 166 dohod v celkové částce 12 677 mil. Kč, realizováno a proplaceno bylo k tomuto datu 6 047 projektů v celkové částce 9 801 mil. Kč a při průměrné míře kofinancování 52,7 % z národních zdrojů byly tedy podpořeny investiční výdaje ve výši 21 679 mil. Kč. Z toho bylo podpořeno 182 projektů v rámci národních doplňkových plateb (TOP-UP) ve výši 141 658 tis. Kč. Z rozpočtu operace byly hrazeny i staré závazky z období 2007–2013 ve výši 192 mil. Kč. V rámci realizovaných projektů mírně převažovaly podniky z oblastí s přírodním znevýhodněním (3 637 podniků) nad podniky mimo tyto oblasti (2 410). V oblastech s přírodním znevýhodněním byly vyplaceny dotace v částce cca 5 023 mil. Kč a mimo tyto oblasti ve výši 4 778 mil. Kč.

Z hlediska výrobního zaměření bylo nejvíce investováno do smíšené výroby (50 % finančních prostředků), chovu prasat a drůbeže (16 %) a chovu skotu (13 %). Při porovnání počtu projektů bylo nejvíce projektů podpořeno v oblasti chovu skotu (2 084, tedy 35 % všech podpořených projektů) a ve smíšené výrobě (2 062, tj. 34 % všech podpořených projektů). Podpora v rámci této operace cílí zejména na modernizaci farem, výstavbu, rekonstrukci, stavební a technologické úpravy stájí, pastevních areálů, skladů krmiv a steliv, pořízení techniky a technologií pro chov skotu, živočišnou a rostlinou výrobu. K 31.12. 2021 bylo v rámci operace 4.1.1 podpořeno 585 inovativních projektů a v podpořených podnicích bylo realizováno 2 391 projektů, které zajistily dobré životní podmínky zvířat (welfare).

Graf 3 znázorňuje vývoj hrubých investic zemědělských podniků podle oblastí ANC v letech 2017–21.

Graf 3 Investice zemědělských podniků a jejich hlavní směry

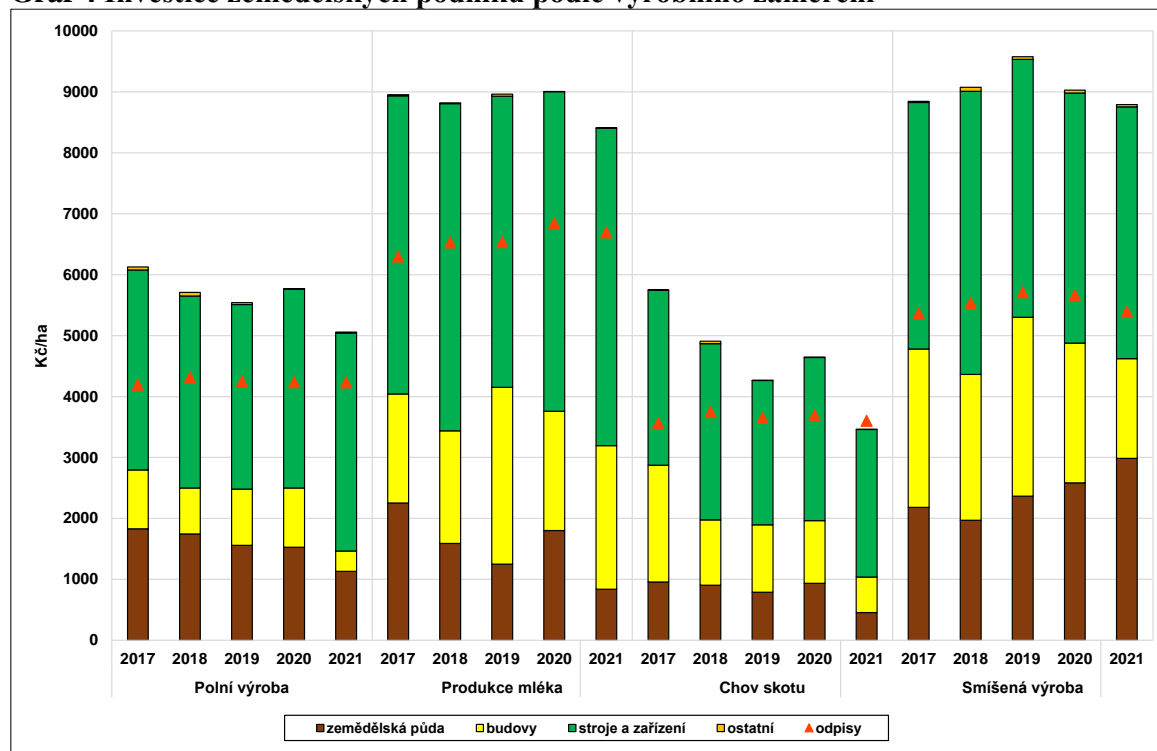

Zdroj: FADN CZ

Podniky v horských oblastech ANC hospodaří extenzivněji než podniky v produkčně intenzivních oblastech. Tomu odpovídá i objem investic v přepočtu na hektar zemědělské půdy, který je nižší v horských oblastech. V horských oblastech ANC došlo k poklesu investic od roku 2020 vlivem nižších investic do strojů a zařízení a do půdy. V ostatních oblastech ANC se snížil objem hrubých investic na hektar zemědělské půdy nejvýznamněji cca o 25 % postupně již od roku 2017, a to hlavně v důsledku poklesu investic do budov a také do zemědělské půdy. Relativně stabilně investují podniky v oblastech mimo ANC, u kterých se zvyšují investice do zemědělské půdy. Celkově za ČR je vývoj investiční aktivity relativně stabilní.

Z hlediska vývoje v období 2018–2021 v různých kategoriích podniků podle výrobního zaměření (graf 4) došlo k poklesu investic zejména v podnicích specializovaných na chov skotu (o 40 %) díky nižším investicím do budov a strojů a zařízení. Současně k poklesu investic došlo ve sledovaném období také u polní výroby (o 18 %) vlivem menších investic do půdy, strojů a zařízení. U podniků zaměřených na produkci mléka je vývoj investic poměrně vyrovnaný, jen v roce 2021 došlo k poklesu celkových investic. V případě smíšené výroby docházelo v období 2017–2021 nejprve k postupnému nárůstu a v posledních dvou letech k poklesu investic na hektar. Vytvrle zde rostou investice do půdy a snižují se zejména investice do modernizace budov, strojů a zařízení. Objem investičních dotací na hektar byl meziročně stabilní napříč všemi výrobními zaměřeními.

Graf 4 Investice zemědělských podniků podle výrobního zaměření

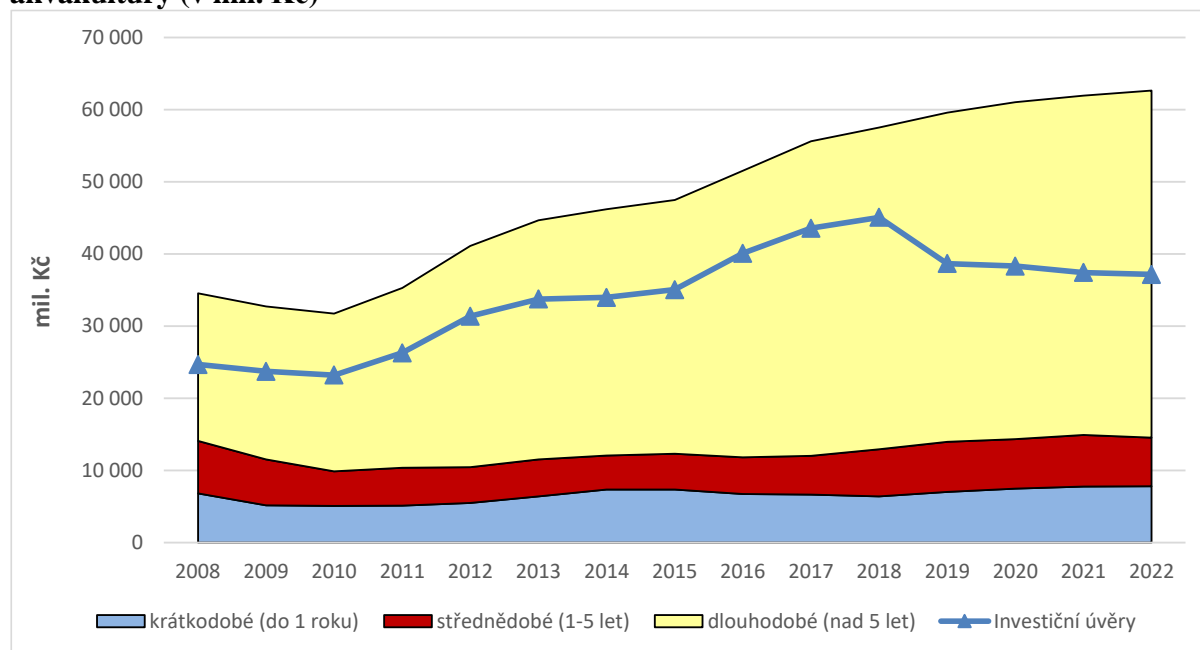

Zdroj: FADN CZ

Financování úvěrem a leasingem

Objem investic je závislý na dostupných vlastních zdrojích financování, objemu dotačních podpor i na přístupu k bankovním úvěrům či financování prostřednictvím leasingu. Přehled o stavu úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu včetně výše investičních úvěrů ke konci roku v letech 2008-2021 uvádí graf 5.

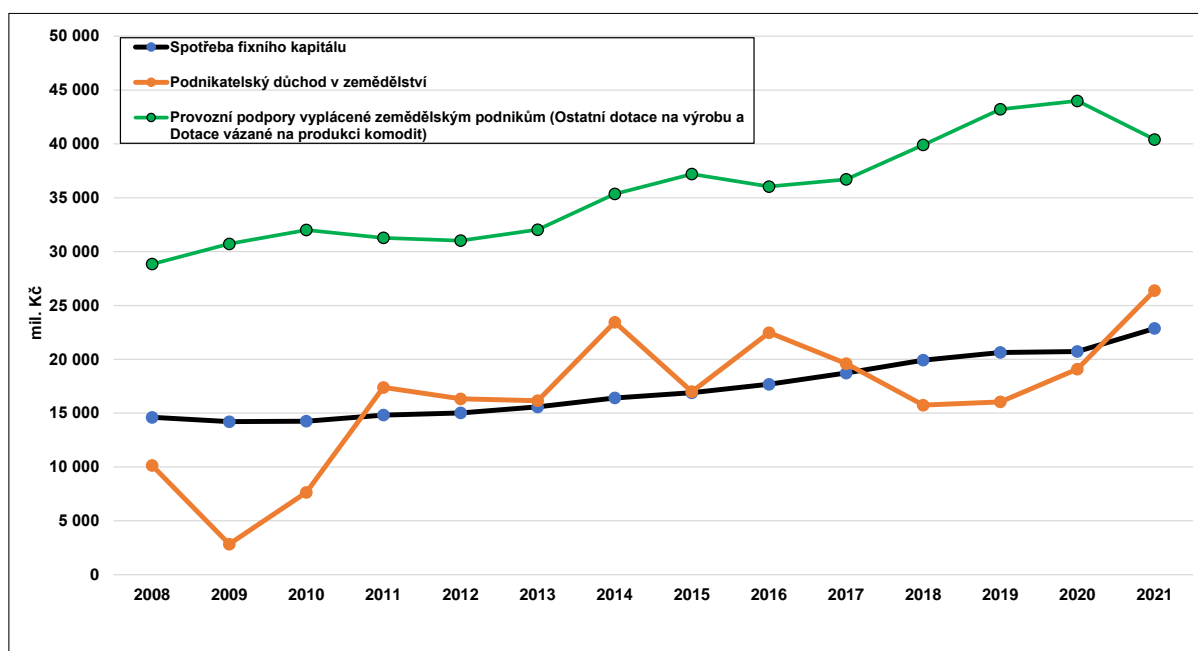
Graf 5 Vývoj úvěrů obchodních bank do rostlinné a živočišné výroby, myslivosti, rybolovu a akvakultury (v mil. Kč)

Zdroj: ČNB (2022, vyžádaná data, nepublikováno), vlastní zpracování

Stavy úvěrů do zemědělství zejména dlouhodobých investičních úvěrů postupně ve sledovaném období rostly, což souvisí s příznivým ekonomickým vývojem ziskovosti zemědělství, jak je patrné z grafu 6, dále klesajícími úrokovými sazbami z úvěrů a aktivní snahou bank o poskytnutí komplexních služeb spojených s financováním investic v zemědělství. Stavy krátkodobých a střednědobých úvěrů se s určitými sezónními výkyvy pohybují v čase téměř na stabilní úrovni. Během posledních 10 let se podíl investičních úvěrů pohybuje lehce nad 75 %. To odpovídá i tomu, že většina úvěrů je směřována do investic. Podíl investičních úvěrů se ale v posledních pěti letech snížil. Zatímco v roce 2018 (stav k 31. 12.) dosahovaly investiční úvěry výše téměř 45,1 mld. Kč a podílely se tak na celkových úvěrech ze 78,3 %, v roce 2022 (k 31. 12.) byl zaznamenán pokles na bezmála 37,2 mld. Kč a podíl tak poklesl na 59,3 %.

Graf 6 Vývoj provozních dotací, podnikatelského důchodu a spotřeby fixního kapitálu v zemědělství

Zdroj: ČSÚ, *Souhrnný zemědělský účet 2008-2021, Zpráva o stavu českého zemědělství za rok 2008-21*

Příznivé ekonomické výsledky podniků ve sledovaném období také částečně ovlivnily narůstající provozní podpory a investiční dotace v rámci osy I Programu rozvoje venkova (PRV) a také subvencování části úroků z úvěrů a garancí úvěrů prostřednictvím Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF). Subvence úroků z úvěrů na investice do zemědělství vyplácené PGRLF činily v posledním 5letém období každoročně částku ve výši cca 452-572 mil. Kč v rámci podprogramů Investice-Zemědělec, Investice-Půda (dobíhající program), Podpora nákupu půdy a Půda-snížení jistiny. Podle údajů PGRLF v období let 2017-2021 činila celková výše podporovaných úvěrů zemědělským podnikům (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) v rozsahu od 6 717 mil. Kč až do 8 927 mil. Kč (viz Tabulka 1 a 2). Investiční programy PGRLF jsou velmi významným nástrojem podpory, protože se podílejí na celkových investicích v jednotlivých letech, a to v rozpětí od 26 % do 45 %. V rámci Programu Zemědělec poskytuje PGRLF investiční podpory zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. Vzhledem k příznivé situaci klesaly úrokové sazby u klientů PGRLF od roku 2009 z úrovně 6,55 % na 3,40 % v roce 2021 a díky této podpoře dosáhl konečný příjemce průměrného úroku z úvěru, která poklesla z úrovně 2,88 % na 1,18 % p. a. ve stejném období.

Tabulka 1 Objemy úvěrů zprostředkovaných v rámci jednotlivých programů PGRLF (mil. Kč)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Investice-zemědělec (1999-2021)	4 319	2 913	3 348	4 555	8 105	5 550	6 308	3 661	7 507	7 791	6 705	8 059	6 031	8 637
Investice - Půda (2004-2009)	593,2	452,3	6,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krize - Půda (2010-2011)	0	0	239,2	256,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	0	0	0	0	0	75,5	873,0	877,9	778,0	328,0	309,4	500,7	680,6	343,2
Půda - snížení jistiny (od r. 2015)	0	0	0	0	0	0	0	20,0	647,3	808,5	344,0	25,4	5,2	0,0
Suma investičních programů do zemědělství	4 912	3 366	3 594	4 811	8 105	5 625	7 181	4 559	8 932	8 927	7 359	8 585	6 717	8 980
Tvorba HFK v odvětví (bc)	17 112	11 701	11 350	16 265	18 071	17 591	17 262	17 137	20 898	22 475	22 730	24 715	25 739	24 325
Podíl zprostředkovaných inv. úvěrů PGRLF na celkové THFK (%)	28,7	28,8	31,7	29,6	44,9	32,0	41,6	26,6	42,7	39,7	32,4	34,7	26,1	36,9
		29,7			35,5			37,0			35,6			31,5

Zdroj: Zprávy o stavu českého zemědělství, Výroční zprávy PGRLF, ČSÚ, vlastní výpočty

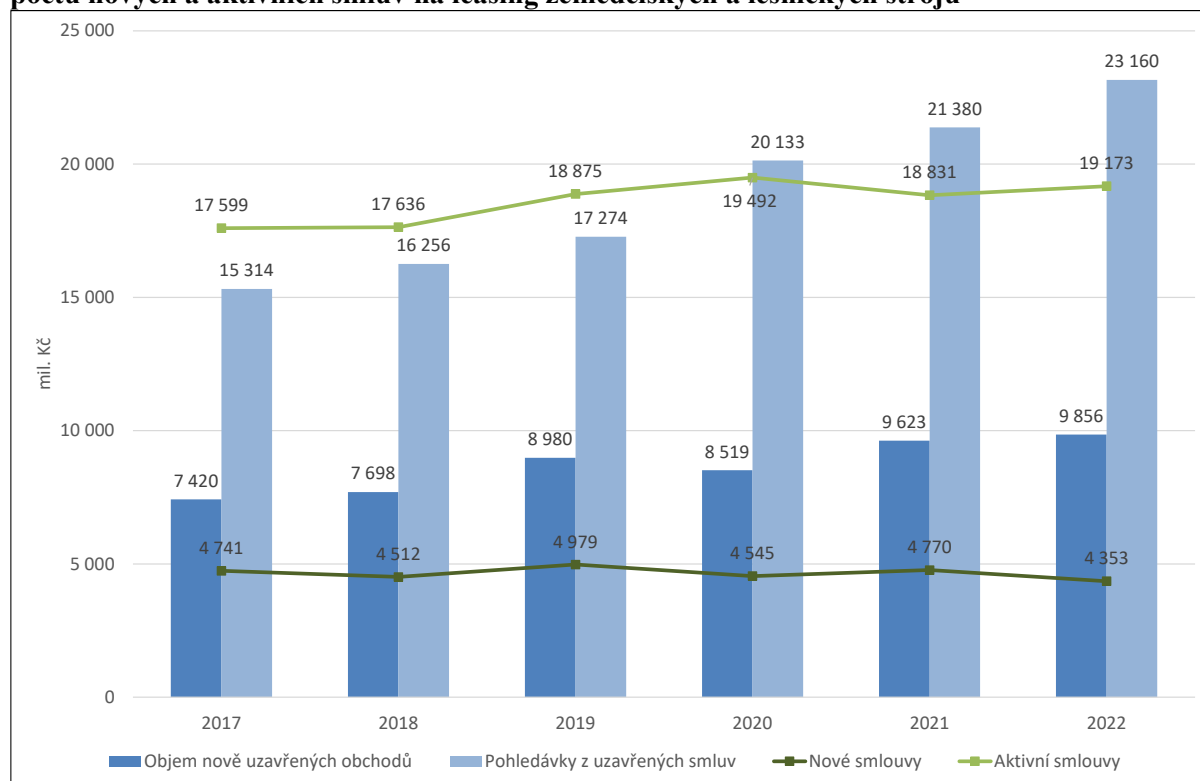
Tabulka 2 Subvence úroků z úvěrů na investice do zemědělství z PGRLF (mil. Kč)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Investice-zemědělec (1999-2021)	493,9	462,5	407,0	389,7	455,2	530,2	479,7	433,6	378,8	347,6	354,9	367,5	401,8	403,1
Půda celkem (dotace úroků)	50,2	59,4	74,6	73,2	72,1	63,1	49,3	55,8	164,2	302,7	217,5	84,9	64,9	49,2
Investice - Půda (2004-2009)	50,2	59,4	74,3	67,5	59,9	51,8	42,3	37,0	28,0	22,6	18,5	14,2	10,8	0
Krize - Půda (2010-2011)	0	0	0,3	5,7	12,2	11,3	3,3	0	0	0	0	0	0	0
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	0	0	0	0	0	0	3,6	18,8	34,6	41,8	43,8	47,6	44,6	7,6
Půda - snížení jistiny (od r. 2015)	0	0	0	0	0	0	0	0	101,6	238,3	155,2	23,2	9,6	41,6
Suma dotací úroků vyplacených na investiční programy do zemědělství	544,2	521,9	481,7	462,9	527,3	593,3	528,9	489,5	543,0	650,3	572,3	452,5	466,7	452,2

Zdroj: Zprávy o stavu českého zemědělství, Výroční zprávy PGRLF, ČSÚ, vlastní výpočty

Ve sledovaném období úvěrové financování převažuje nad financování leasingem. Důvodem je především spojení úvěrového financování s dotačními programy EU nebo PGRLF, s doprovodnými službami, např. pojištění, a také rozšíření nabídky úvěrů i ze strany leasingových společností.

Graf 7 Vývoj objemu nově uzavřených smluv a všech pohledávek z uzavřených smluv, vývoj počtu nových a aktivních smluv na leasing zemědělských a lesnických strojů

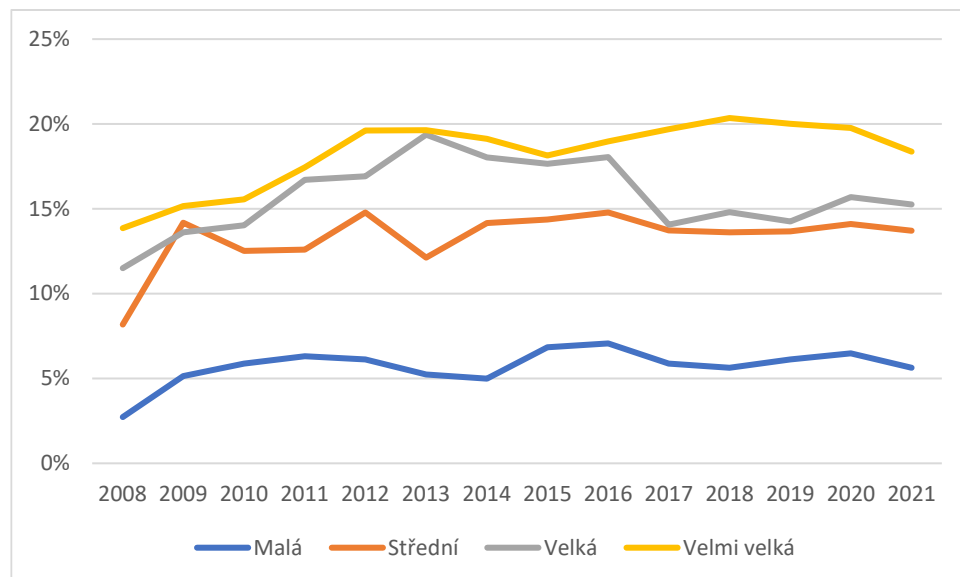
Zdroj: ČLFA (2017-2022), vlastní zpracování

Podle údajů České leasingové a finanční asociace (ČLFA, 2017-2022) objem pohledávek z uzavřených smluv na leasing zemědělských a lesnických strojů vzrostl z 15,3 mld. Kč v roce

2017 na 23,2 mld. Kč v roce 2022. Podíl investic pořízených prostřednictvím leasingu na celkových investicích v majetkové bilanci zemědělských podniků a leasingových operací se tak zvýšil z 24,8 % v roce 2017 na 28,8 % v roce 2021. Přes to, že v roce 2021 výrazně poklesl objem financovaných movitých věcí a služeb, zemědělských a lesnických strojů se tento pokles netýkal. V posledních čtyřech letech také výrazně vzrostl počet aktivních leasingových smluv na zemědělské a lesnické stroje na necelých 19,2 tisíc v roce 2022, přičemž v roce 2017 počet smluv dosahoval lehce jen necelých 17,6 tisíc. To znamená, že také vzrostla v hodnoceném období průměrná hodnota jednoho leasingu z 870 tis. Kč na 1,2 mil. Kč. Počet nově uzavřených leasingových smluv, ale každoročně kolísá. V letech 2017 až 2022 bylo průměrně každý rok uzavřeno 4 650 nových smluv v objemu za 8,7 mld. Kč. V roce 2022 došlo sice k poklesu nově uzavřených smluv na leasing zemědělských a lesnických strojů na 4 353 Kč, ale finanční objem se zvýšil na téměř 9,9 mld. Kč. Vzrostla tak výše průměrného leasingového úvěru na 2,3 mil. Kč.

Celkově se zemědělským podnikům zlepšil přístup k úvěrovým zdrojům financování za sledované období, přesto je tento přístup však poměrně významně diferencován napříč velikostními skupinami podniků vymezených klasifikací FADN dle standardní produkce. Tento rozdíl vyplývá z míry úvěrové zadluženosti (graf 8), kdy osciluje u podniků malé třídy ekonomické velikosti kolem 6 % zatímco u podniků ve velmi velké třídě ekonomické velikosti se postupně zvyšovala z úrovně 15 % na 20 %. Také se poměrně významně liší v ceně úvěrových zdrojů, kdy podniky ze skupiny malé a střední ekonomické třídy zaznamenaly pokles dosahované průměrné úrokové sazby, ale mnohem pomalejší než u podniků ve skupině velmi velké třídy ekonomické velikosti, kde poklesla za sledované období z hodnoty 6,5 % na 3 %. Diference v průměrných úrokových sazbách mezi skupinou třídami ekonomické velikosti malá a velmi velká dosahovala v roce 2008 jedné pětiny, zatímco v roce 2021 tento rozdíl dosahuje téměř jedné poloviny (graf 9).

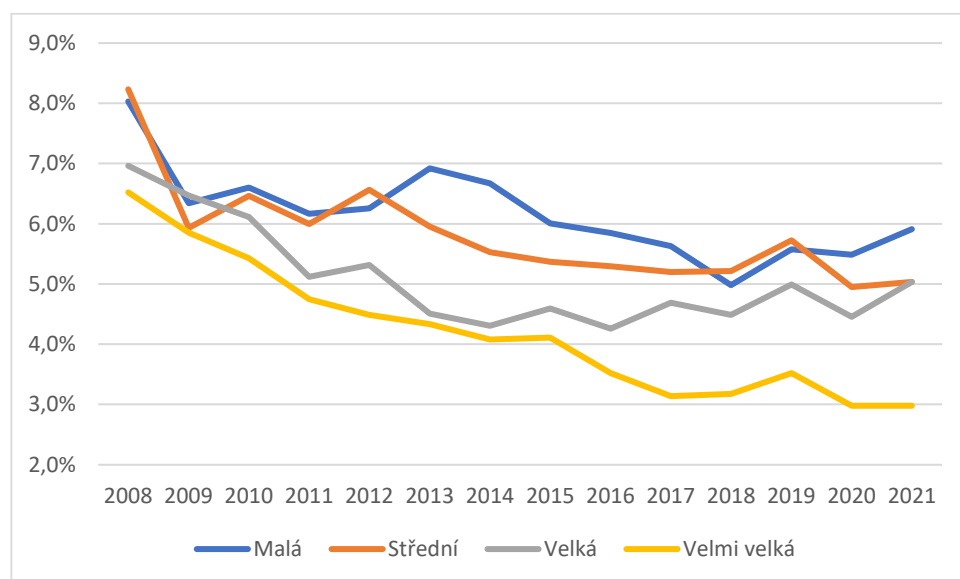
Graf 8 Vývoj úvěrové zadluženosti dle velikosti podniků

Pozn.: Malá (třídy ekonomické velikosti IV-VI, od roku 2020 V-VI; tj. 4 000 – 50 000 € standardní produkce), Střední (třídy EV VII-IX; tj. 50 000 – 500 000 €), Velká (třídy EV X-XI; tj. 500 000 – 1 000 000 €), Velmi velká (třídy EV XII-XIV; tj. nad 1 000 000 €).

Zdroj: FADN CZ

Graf 9 Vývoj průměrných úrokových sazeb dle velikosti podniků

Zdroj: FADN CZ

Investiční dotace do rostlinné a živočišné výroby

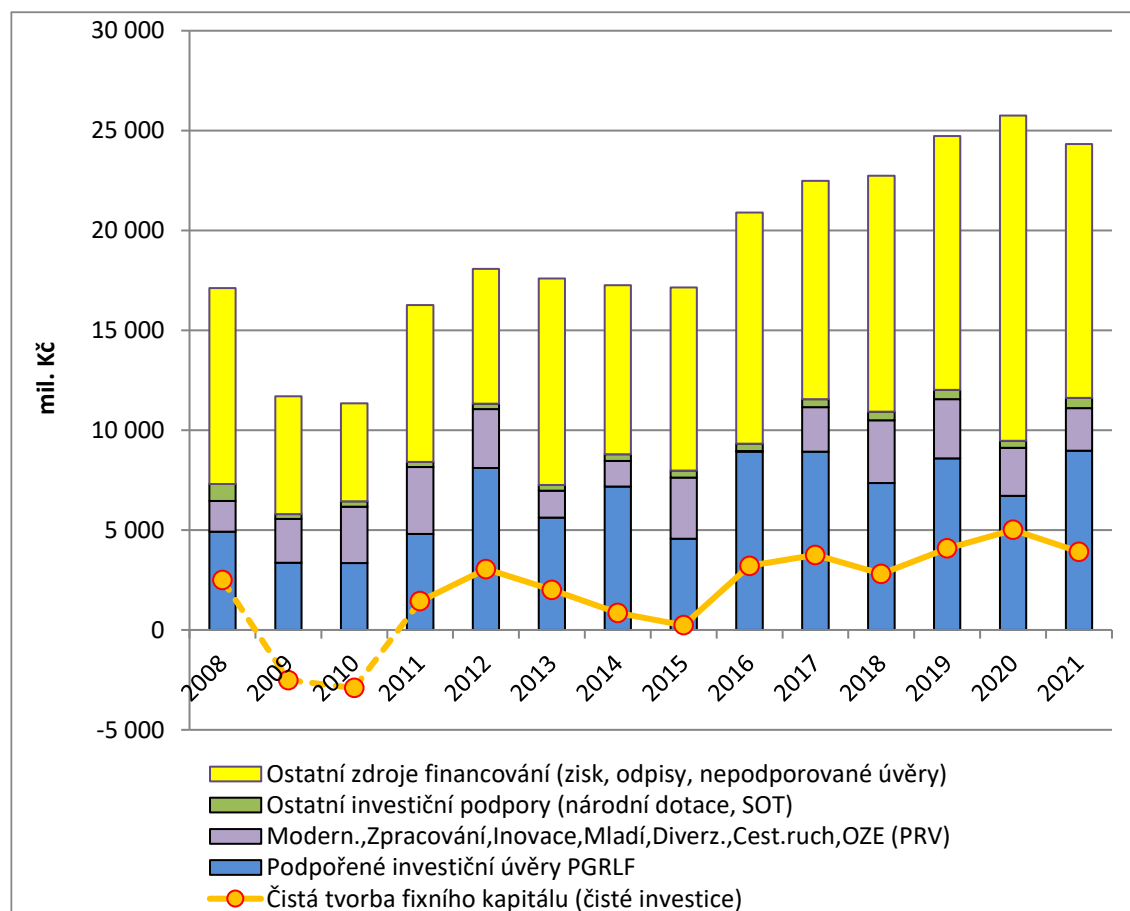
Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory, a to z osy I a III Programu rozvoje venkova 2007-2013 (PRV), ale i jejím navazujícím PRV 2014-2020 s vyhlášenými koly až do přechodných let do roku 2022. Již zmíněná podpora investičních úvěrů v rámci podprogramů PGRLF. A také další vybrané národní dotační tituly, kterými jsou 1.I Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, vinicích, chmelnicích a ve školkách, 1.R Restrukturalizace ovocných sadů, dále podpory v rámci SOT (Společná organizace trhu) s vínem, a to Restrukturalizace a přeměna vinic a Investice do zpracování vína.

V rámci PRV se jedná zejména o investiční opatření 4.1.1 Modernizace zemědělských podniků, které se podílí v letech 2017-2021 na celkových dotacích vyplacených prostřednictvím projektových opatření ze 76,5 %; dále opatření 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů (pouze za zemědělské podniky) podílející se z 8,4 %; skupina opatření 16.2 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových produktů, postupů, procesů a technologií ze 7,7 %; opatření 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců z 4,2 %; opatření 6.4.1 Investice do nezemědělských činností z 6,5 %; opatření 6.4.2 Podpora agroturistiky z 2,2 % a dále opatření 6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů z 0,2 %. Tyto investiční podpory se podílely v jednotlivých letech hodnoceného 5letého období na celkových investicích v rozpětí od 9 % do 14 %, na celkových investičních výdajích od 20 % do 30 % a celkové investiční výdaje se podílely na tvorbě čistého fixního kapitálu z 65 % až 90 %, což je nezanedbatelný podíl.

Z hlediska dlouhodobého financování investic v sektoru zemědělství se objem investic v posledních letech oproti období po finanční krizi v letech 2009-2010 téměř zdvojnásobil. Vývoj THFK v zemědělství se během celého minulého období neustále poměrně významně měnila jak v absolutních, tak i relativních číslech. Také je patrné z grafu (Graf 10), že zemědělská THFK je korelována s rozsahem podpory úrokových měr podnikatelských úvěrů PGRLF. Také stojí za to všimnout si, že amplitudy zemědělské THFK jsou větší než u podpor úroků z úvěrů prostřednictvím PGRLF. Toto může mít dvě vysvětlení: první, veřejná podpora v podobě dotace

úroků z úvěrů (PGRLF) také povzbuzuje soukromé investiční aktivity, a za druhé, že investiční aktivita odráží ekonomickou situaci nejen v sektoru ale i v celém národním hospodářství.

Graf 10 Souhrnné zdroje financování investic (THFK) v zemědělství

Zdroj: ČSÚ-Souhrnný zemědělský účet 2008-2021, Zpráva o stavu českého zemědělství za roky 2009-2021, MZe Výroční zprávy PRV 2007-13 a Výroční zprávy PRV 2014-20, vlastní výpočty

Příznivé klima pro investice bylo také způsobeno příznivou situací ve vývoji úrokových sazeb, které se projevilo zejména v období od roku 2014, kdy průměrné úrokové sazby z investičních úvěrů hrazené zemědělskými podniky poklesly pod 4 %. Investiční aktivitu také podpořil vyšší objem vlastních finančních zdrojů v důsledku příznivých hospodářských výsledků v zemědělství, ale i nabídka bankovních úvěrů, leasingových pronájmů, evropských ale i národních dotačních programů. Z grafu je patrné, že během těchto období zemědělské podniky investovaly více než je hranice prosté reprodukce (čisté investice jsou větší jak nula – žlutá křivka v grafu), zatímco v jiných letech kapitálová zásoba klesala (čisté investice jsou záporné). V uvedeném grafu vidíme, že investiční podpora stimulovala investování nad prostou reprodukci kapitálu systematicky již od roku 2011, kdy pomohla zvrátit pokles investiční aktivity. Vzhledem k narůstajícím úrokovým sazbám nefinančním podniků již od roku 2021 a zejména v průběhu roku 2022 na 7,57 % a předchozí investiční konjunktury trvající de facto od roku 2016 je možné očekávat jisté zpomalení investic v průběhu následujících let. Přitom investiční podpory budou pro zemědělské podniky významnou finanční podporou pro zachování probíhající obnovy kapitálu i vzhledem k tomu, že v předchozí finanční krizi let 2009 a 2010 tvořily investice s podporou více jak 65 % celkových investic a zabránily výraznějšímu propadu investičních aktivit, jak tomu bylo v ostatních sektorech národního hospodářství.